

Szociális Charta

„Emberi méltóság - Korlátok nélkül”

„...a méltóság az emberi léttel eleve együttjáró minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. [...] Emberi méltósága és élete mindenkinek érinthetetlen, aki ember, függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól is, hogy emberi lehetőségeiből mennyit valósított meg, és miért annyit.”

(Alkotmánybíróság 64/1991. (XII. 17.) AB számú határozata)

Figyelemmel arra, hogy túrhetetlenné vált a hajlék nélkül élők kirekesztettsége, a társadalom türelmetlensége, elismerve a „pozitív zéró tolerancia”, a segítség nyújtás kötelezettségét a társadalom valamennyi tagjára, látva, hogy a közéletben felmerülő és az alkotmányos gondolkodást provokáló kérdések az állampolgári jogok országgyűlési biztosa fellépése lehetőségeinek határát feszegetik, hangsúlyozva, hogy a biztos olyan alapjogvédő fórum, mely szükségképpen képes a közgondolkodás paradigmáit a demokratikus jogállami elvárások szerint befolyásolni, ugyanakkor belátva, hogy az egységes szakmai álláspont a garanciája a stabil és hiteles ombudsmani fellépésnek, szükségessé vált egy folyamatosan alkalmazható, azonban aktuálisan egy-egy konkrét helyzet megoldását segítő elvi nyilatkozat deklarálása.

Ebben a dokumentumban az aláírók rögzítik azokat az alapelveket, amelyek meghatározzák a konkrét cselekedetek kereteit. Kizárólag a szakembereken és a politikusokon múlik, hogy mennyire tudják az elfogadott alapelveket és a gyakorlatot egymással összhangba hozni. Ez a feladat valamennyi – a döntéshozókészítésben és a végrehajtásban dolgozó – szakember számára is.

Alapelvek

- ❖ A helyi politikusok, köztük a szociálpolitikával foglalkozók feladata, hogy a polgárok otthonuknak érezhessék a települést, ahol élnek.
- ❖ A polgárok önszerveződése, szolidaritása, érdekképviselése minél szélesebb keretek között szerepet kapjon a társadalmi kohézió erősítésében.
- ❖ A közszereplők felelőssége, hogy megakadályozzák a település társadalmának szétszakadását, csoportok, vagy egyének kitaszítottóságát, erősítsék a település társadalmának integrációját.
- ❖ A helyi szociálpolitika gyakorlati alapelveként fogalmazható meg, hogy az ellátás középpontjában a szociális segítségre szoruló polgár áll.
  - ❖ A szociális segítségre szoruló polgár elidegeníthetetlen joga emberi méltóságának, állampolgári jogainak tiszteletben tartása.
  - ❖ Minden szociális ellátásért folyamodó és abban részesülő ügyfélnek joga van személyes önállóságára, erkölcsi méltóságának megtartására.
  - ❖ A szociális ellátások célja e képességek elismerése és támogatása. A szociális ellátások révén arra kell törekedni, hogy az ügyfelek életfeltételei jobbra váljanak, hogy teljesebb jogú tagjai legyenek a társadalomnak, hogy jogaik és érdekeik érvényesítésére képes polgárai legyenek az országnak.
  - ❖ Az ellátások meghatározásában és nyújtásában az ellátottak aktív részvételére kell törekedni. Ez a panaszra és tiltakozásra való jogra ugyanúgy vonatkozik, mint az egyéni és csoportos érdekvédelem eszközök alkalmazására.
  - ❖ A szociális ellátásokhoz való hozzáférésre mindenkinek joga van függetlenül vallási, felekezeti, etnikai, nemi, fizikai és mentális helyzetétől. Az egyenlő esélyű igénylés és az egyenlő elvű elbírálás feltételeit diszkriminációtól mentesen kell biztosítani.
  - ❖ A szociális ellátások fontos funkciója az egyén autonómiájának, képességeinek megerősítése, egyedül-létének oldása. Biztosítani kell a gyermekek és felnőttek családban éléshez való jogát.
- ❖ A helyi szociálpolitikának a szociális segítségre szoruló polgárok jogai mellett tiszteletben kell tartania a település polgárainak egyéb jogait és érdekeit is. Ezek közé tartozik a döntések nyilvánossága, a források ésszerű felhasználása és kalkulálhatósága, az igazgatási eljárások egyszerűsítése, az ellenőrizhetőség biztosítása, a civil szervezésekkel és egyéb ellátó szervezetekkel való együttműködés fejlesztése, és az ehhez kapcsolódó eljárások új formáinak kialakítása.
- ❖ A helyi szociálpolitika fontos feladata a kirívó esélyegyenlőtlenségek mérséklése, valamint az ebből adódó társadalmi feszültségek (a marginalizálódás, a kirekesztettség) csökkentése, a szegénységben

élők esélyeinek, önálló boldogulási lehetőségeinek javítása. Ezen problémák kezelése a rendelkezésre álló források célzott felhasználását kívánja. A helyi szociálpolitikának közre kell működnie abban, hogy megelőzze a polgárok kisodródását a társadalom perifériájára.

*

Alapelveket és jogokat említünk, de a súlyosan hátrányos helyzetű, otthontalan emberek számára gyakran nem a jog a kérdés, hanem az élet. Az életminőség javítása, az integráció a munka világába, az egészség helyreállítása azonban túl van az ombudsman aktív tevékenységi körén, a törvényben biztosított reparációs jog gyakorlásán. Egy-egy krízis helyzet azonnali megoldása valamennyi döntéshozó, és/vagy civil segítő naprakész tudását és cselekvési bázisát megmozgatja. Az alapelvek kijelölése a szociális ellátások fejlesztésében érdekelt politikusok és szolgáltató szakemberek közös érdeke. Szabályozott keretek között csak így lehetséges az együttműködés.

*

Semmilyen politikai szándék nem hozhatja az önkormányzatokat olyan helyzetbe, hogy rászoruló polgáraitól pusztán finanszírozási, esetleg ideológiai okok miatt, vagy egyszerűen megfelelő adatok hiányában ne tudjon, vagy ne legyen képes gondoskodni.

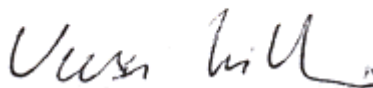
*

A kirekesztés a többségi társadalom pánikreakciója, torzítja a mérlegelési opciót. Az integráció (visszavezetés) lehetősége feltételez egy olyan alternatív gondolkodást, melyből nem a „rendcsinálás” pszeudoszociális össztársadalmi igénye, hanem egy valóban toleráns, alkotmányos értékrenden nyugvó, hosszú távú megoldás modellezhető. Az utcán „létező”, ennél fogva de facto életveszélyben lévő ember alapvető jogai nem szűnnek meg az otthontalanná válással. A „törvényen kívüliség” nem jelent egyúttal alapjogvesztést.

Budapest, 2008. szeptember 22-én

Dr. Szabó Máté

Vecsei Miklós